

Het nieuwe examen geschiedenis in de Tweede Fase

Volgens de plannen van de minister zal het examen geschiedenis in de Tweede Fase vanaf 2009 (havo) en 2010 (vwo) ingrijpend gewijzigd worden.

Op het Centraal Examen zullen de tien tijdvakken inclusief de oriëntatiekennis, met bijbehorende kenmerkende aspecten en begrippen worden getoetst. Het schoolexamen zal bestaan uit diachronische thema's. Het bevoegd gezag op school kan besluiten ook de tijdvakken en oriëntatiekennis in het schoolexamen op te nemen. De complete tekst van het (concept) examenprogramma vindt u op www.vgnkleio.nl

Op de havo-afdelingen van acht scholen loopt momenteel een pilot, waarin proefgedraaid wordt met lespraktijk en toetsing volgens dit nieuwe programma. De deelnemende scholen startten vorig jaar en zitten nu in het examenjaar. Meer informatie hierover kunt u vinden op onze site, en op die van het Instituut voor Geschiedenisdidactiek www.ivgd.nl

Een nogal technische evaluatie van de pilot in het vorige schooljaar vindt u in Kleio nr 7. Er komen ook enkele docenten van de deelnemende scholen aan het woord. In dit nummer gaat Dick van Straaten van het IVGD in op de ervaringen met de oriëntatiekennis.

We hadden graag veel meer informatie gehad over de gang van zaken op de acht deelnemende scholen.

In mei 2006 krijgen de havo-leerlingen van de pilotscholen een examen dat moet passen bij het nieuwe examenprogramma. De minister denkt dat dit ene examenjaar, op slechts acht havo-afdelingen, voldoende is om een nieuw examenprogramma voor havo en vwo te evalueren en definitief vast te stellen.

Wij zeggen nu al: VGN'ers en andere geschiedenisdocenten: let op uw zaak. Volg vanaf nu de ontwikkelingen en neem deel aan de brede evaluatie van het pilotexamen die de VGN in de periode juni-september 2006 organiseert.

Wij merken dat veel docenten zich bij dit alles nog weinig kunnen voorstellen. Sterker nog, bij velen is deze nieuwe ontwikkeling niet of nauwelijks bekend. Uiteraard moet u voldoende tijd en middelen ter beschikking krijgen om u op zo'n ingrijpende verandering voor te kunnen bereiden. De minister zegt veel waarde te hechten aan de ingrijpende koerswijziging die zij in naam van de kennismaatschappij aan het vak geschiedenis oplegt, maar in haar

plannen neemt ze naast de pilot voor de acht scholen geen enkele faciliteit op. Dat is volgens haar de zorg van uzelf als docent geschiedenis en van uw vereniging, de VGN. Het bestuur van de VGN heeft zich samen met de commissies Havo-Vwo, Didactiek en Volwassenenonderwijs beraaden op de gevolgen van de nieuwe plannen. Tijdens deze bijeenkomst waren positieve geluiden te horen over de lespraktijk op de pilotscholen. Het overkoepelende kader van de tien tijdvakken en de kenmerkende aspecten werd als goed werkbaar ervaren. Er blijkt nog wel onduidelijkheid te bestaan over de toetsing, met name over wat er bij de leerlingen aan voorkennis verondersteld mag/moet worden. Het toetsen van de kenmerkende aspecten met behulp van bronnen, zonder dat duidelijk is welke concrete feiten en ontwikkelingen bij de leerlingen bekend zijn, dreigt dan meer te gaan over prenten- of tekstanalyse dan over historisch besef, terwijl dit laatste toch de bedoeling is van het nieuwe examen.

Voorbeelden van toetsvragen met bronnen zijn te vinden op de site www.ivgd.nl

Vanuit de informatie die tot nu toe bekend is heeft het VGN-bestuur in overleg met de genoemde commissies het volgende standpunt geformuleerd ten aanzien van de pilot:

- De VGN hecht belang aan de oriëntatiekennis en staat achter de toetsing ervan in het geschiedenisexamen Tweede Fase.
- De VGN is bezorgd over de gekozen aanpak: toetsing van veronderstelde aanwezigheid van kennis, zonder een houvast voor leerlingen en docenten in de vorm van een syllabus. De 49 kenmerkende aspecten zijn algemeen van karakter en hebben vaak een breed 'historisch achterland'. Deze puristische benadering veroorzaakt onrust vooraf en spanning bij de beoordeling van de examens.
- De VGN heeft zorg over opzet en evaluatie van de pilot. Zij vindt de proef van één examen op acht scholen een te smalle basis voor een zo ingrijpende verandering, vooral omdat er niet voorzien is in uitbreiding naar andere scholen, noch naar vwo-afdelingen. Ook heeft de VGN vragen over de evaluatie van het examen, met name omdat niet duidelijk is hoe groot het aandeel van de deelnemende docenten daarin is.
- De VGN heeft zorg over het ontbreken van een voorlichtings- en implementatietraject voorafgaand aan de invoering van het nieuwe examen. Zij vindt dat hierin door de overheid voorzien moet worden en dat zij deze taak niet van de overheid moet overnemen. Wel wil de VGN de bekendheid van de pilot bij docenten geschiedenis vergroten.
- De VGN blijft een tussenweg zien: een koppeling van

toetsing van nader omschreven oriëntatiekennis en toetsing van een omschreven diachronisch thema. Dit neemt veel onduidelijkheid weg bij docenten en leerlingen en maakt de overgang voor docenten minder groot, wat door het ontbreken van een adequaat voorbereidingstraject bijzonder wenselijk is.

Ten slotte

We willen u de komende maanden nader informeren:

- Over de gang van zaken op de acht scholen, in het bijzonder de invulling van het schoolexamen en de voorbereiding op het centraal examen.
- Over de betekenis van de voorbeeldtoetsen die het ivgd heeft gemaakt en het Cito zal uitbrengen.
- Over het pilotexamen en de ontvangst van dit examen onder geschiedenisdocenten en in de samenleving.
- Over de geplande evaluatie en reactie van de minister en van leden van de Tweede Kamer erop. Het bestuur wil in september een bijeenkomst beleggen voor docenten Tweede Fase havo/vwo om de resultaten van de pilot aan hen voor te leggen. Tijdens de regiobijeenkomsten CE 2006 zal een aankondiging gedaan worden.
- Over de vervolgpilot op deze acht scholen.

Jaarvergadering 2006

De jaarvergadering van de VGN zal gehouden worden op 31 maart a.s. in het Moluks Historisch Museum, Kruisstraat 313/hoek Biltstraat te Utrecht van 15.00 tot ongeveer 18.00 uur.

Het programma voor de pauze zal bestaan uit een rondleiding door het museum en de presentatie van de educatieve mogelijkheden en materialen die het museum te bieden heeft.

Na een korte pauze wordt de jaarvergadering gehouden.

Verdere informatie vindt u op onze website. Vanaf 1 maart worden daar ook de jaarstukken gepubliceerd.

Raadpleeg regelmatig onze website www.vgnkleio.nl en Kleio, zodat u voldoende geïnformeerd bent over deze voor u en uw leerlingen zo ingrijpende koerswijziging.

Namens het VGN-bestuur
Wendy Hinke

Universiteit Utrecht

ivLOS

Cursus Geschiedenis en activerende didactiek

'Gaaf de bel nu al?'

'Nu pas begrijp ik echt waarom het geen vrede is in het Midden-Oosten.'

'Leg me het verschil tussen 'links' en 'rechts' nog eens precies uit?'

'Dus in geschiedenisboeken staan over hetzelfde onderwerp verschillende dingen?'

'Mogen we nog even doorwerken in de pauze?'

Dit zijn vragen en opmerkingen waaruit blijkt dat leerlingen actief met geschiedenis bezig zijn en er over nadenken. En leerlingen actief en gemotiveerd met geschiedenis bezig laten zijn is het uiteindelijke doel van deze nascholingscursus. Er kunnen zowel onderbouw- als bovenbouwdocenten deelnemen.

Plaats, tijd: Dinsdag 21 maart van 10.00 tot 16.00 en donderdag 13 april van 10.00 tot 16.00. In september 2006 volgt er een terugkombijeenkomst. De bijeenkomsten vinden plaats in de Uithof te Utrecht.

Kosten: 475 euro (inclusief koffie en thee, twee lunches, nascholingscertificaat, lesmateriaal en reader)

Trainers: Sipko Veeneman, docent geschiedenis aan het Christelijk Gymnasium in Utrecht, en Hanneke Tuithof, vakdidactica geschiedenis van het ivLOS, de lerarenopleiding van de Universiteit Utrecht.

Opgave voor 1 maart 2006

bij het ivLOS. U kunt ook informeren naar de mogelijkheden voor een opmaattraining op school, individuele begeleiding of training voor de nieuwe basisvorming

Voor meer informatie en opgave:

Iris Bleeker, e-mail: i.m.p.bleeker@ivlos.uu.nl, tel: 030-2533224

Hanneke Tuithof, e-mail: j.i.g.m.tuithof@ivlos.uu.nl, tel: 030-2533220.

Zie ook www2.ivlos.uu.nl/geschiedenis!